

Da Thisted købstad fejrede sit 400-års jubilæum

Af HENNING SKOV, Landsarkivet Viborg

Søndag den 10. august 1924 kunne Thisted Købstad fejre sit 400-års jubilæum, en begivenhed, såvel byens som oplandets befolkning imødeså med stor spænding, der ikke blev mindre, da der fra Amalienborg slot indløb en meddelelse til amtmand Lehmann om, at kongeparret Christian den Tiende og dronning Alexandrine, ønskede at aflægge et besøg i Thisted på jubilæumsdagen. Meddelelsen om kongebesøget var udfærdiget på Amalienborg af Hans Majestæt Kongens kabinetssekretær A. Krieger og lød:

"I Henhold til Allerhøjeste Bemyndigelse kan jeg meddele, at Thisted ganske sikkert kan vente Majestæternes Besøg paa Jubilæumsdagen den 10. August. Med hensyn til den nærmere Udformning af Festen og Majestæternes Deltagelse i Samme, skulle jeg efter Hans Majestæt Kongens Ønske bede meddelt, hvorledes man har tænkt sig at lægge Dagens Program".

Der nedsattes nu en festkomité bestående af amtmanden, amtsrådsmedlemmerne Bangsgaard og Houe, byrådsmedlemmerne Iversen og Hvid, købmand Hillers, bagermester Odde, politimester Kampmann samt arkitekt Foged, og man

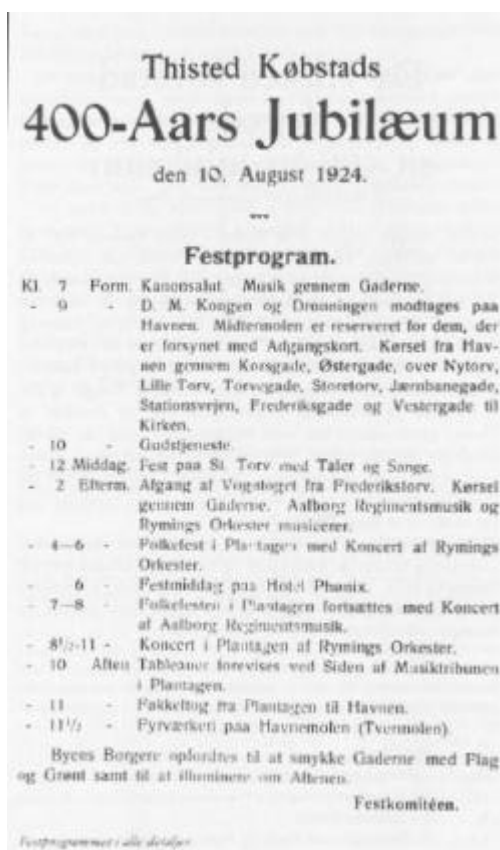
udarbejdede program for festdagen. (Se ill.). Sammensætningen af det i programmet nævnte vogntog blev bestemt således:

- I. 8 ridende Herolde med en gammel Fane.
- II. Musikkorps.
- III. Landauer med Borgmesteren og Amtmanden.
- IV. En Haandværkervogn.
- V. En Købmandsvogn.
- VI. En Høstvogn med Karle og Piger i gamle Dragter.
- VII. En Fiskervogn med gammeldags Baad.
- VIII. En Vogn med gammel Stue, hvor det kartes og spindes.
- IX. En Vogn med et gammelt Hus.
- X. En Bil med festklædte Piger og Dreng. Alle Vogne blomstersmykkede".

Programmet afsendtes til Amalienborg, og i et brev, dateret den 19. juni, svarede kabinetssekretær C. P. M. Hansen: "Kære Amtmand Lehmann! Jeg takker for Deres Brev og det tilsendte Program. Deres Indbydelse til Frokost er ganske naturlig, passer fortrinligt ind i Programmet og vil sikkert blive modtaget med mindre et eller andet "specielt" træder hindrende i Vejen".

I et følgende brev, dateret den 20. juni, skrev kabinetssekretær A. Krieger: "Jeg skal have den Ære at meddele, at Majestæternes Dispositioner med Hensyn til Besøget i Thisted Søndag den 10. August er følgende: Ankomsten til Thisted, der sker pr. "Dannebrog", vil falde saa tidlig, at Majestæterne kunde overvære Gudstjenesten Kl. 10. Majestæterne vilde overvære Festen paa Raadhustorvet og efter denne deltage i Frokosten paa Amtsgaarden. Efter at have set Vogntoget, der afgaar Kl. 2, trækker Majestæterne sig tilbage og deltager saaledes ikke i Festmiddagen. Med Hensyn til hvem der vilde være at indbyde, maa Hr. Amtmanden selv træffe Afgørelsen. Jeg tænker mig, at Ministrene og andre Æresgæster vilde blive indbudte, men forøvrigt vil det formentlig stemme med Hans Majestæts Ønsker at træffe fremstående Folk fra By og Land. Det er formentlig det korrekte, at Indbydelsen overbringes Hans Majestæt personlig ved Hr. Amtmanden og Borgmesteren, og dette sker rettest paa en af Audiensdagene i Juli Maaned, der er berammede til 7. og 21 Juli".

Festkomiteen holdt adskillige møder for at tilrettelægge arrangementet i alle enkeltheder. Fra et af møderne skal citeres følgende: "Det vedtoges, at Kongeparret med følge skal have stillet Landauere til Raadighed til Køreturen gennem

Byen, ved Indkørslen til Storegade fra Havnepladsen anbringes en Æresport. Paa Torvet rejses en Tribune til 25 Personer, ved Siden af Tribunen anbringes en Talerstol, der smykkes over alt med Guirlander og Flag. Til den afspærrede Plads samt til Raadhussalen, hvor der udkænkes Vin og Sodavand samt trakteres med Kransekage og Cigarer, udstedes Adgangs kort til de særligt indbudte. Taler holdes paa Talerstolen paa Torvet af Amtmanden og Borgmesteren.

Der trykkes 5000 Programmer og Sange, det overlades til Faktor Behr og Bogtrykker Jacobsen at trække Lod om, hvem der skal besøge Trykningen. Endelig vedtoges det at indbyde Statsminister Stauning, indenrigsminister Hauge, Departementschef Martensen-Larsen, Borgmester Bloch, Odense (forhen Thisted), Borgmester Jørgensen, Nykøbing Mors, Thisted Byraad, Amsraadet, en lang Række Embedsmænd, Foreningsformænd, Private samt Repræsentanter for Pressen".

Amtmand Lehmann udvekslede talrige breve med kabinetssekretærene C P. M. Hansen og A. Krieger, i et af brevene fra C. P. M. Hansen, dateret den 4. august, hed det. "Jeg finder det udmærket, at Borgmesteren byder Velkommen og udbringer Leve. Det er jo *Byens* Jubilæum. Kongen vil være den første til at forstaa det. Lad blot ogsaa Borgmesterens Frue overrække Blomster ved Landgangen og Deres Frue ved Frokosten. Men De

maa endelig *ikke* lægge Sabel og Gehæng medmindre Kongen udtrykkelig siger det, hvad jeg ikke tror, han gør".

Der blev fra Amtmand Lehmann indsendt forslag om uddeling af 10 dekorationer i anledning af jubilæet, men hertil svarede kabinetssekretær A. Krieger i et brev, dateret Amalienborg den 4. august "Efter min Hjemkomst fra Ferie har jeg gjort mig bekendt med Deres Indstilling om Ordensdekorationer i Anledning af Jubilæet i Thisted. Jeg tror, det bliver for meget med 10 Dekorationer; over 6 kan der næppe blive Tale om. Det forekommer mig derhos, at Formændene for de borgerlige Foreninger (Haandværkerforening, Handelsforening), hvis sådanne findes i Thisted, maatte komme i Betragtning, fremfor forskellige af de paa Listen opførte. Hvad angaar Kongens Følge bliver det sikkert: En Dame (Overhofmesterinden), Oberst Gjernal, der forretter Tjeneste som Marskal, Adjudanten og mig selv. Muligt er det, at Chefen for "Dannebrog" kommer med i Følget. "Dannebrog" vil afgaa fra Thisted om Eftermiddagen, naar Festen paa Torvet er afslutter".

Dette brev ses at være det sidste, amtmand Lehmann modtog fra Amalienborg inden jubilæet, og nogen kopi af svarskrivelse herpå findes ikke, men det vil af det følgende fremgå, hvorledes problemet med uddeling af ordener blev løst.

Iøvrigt var omsider alle besværligheder med tilrettelæggelsen af programmet for festdagen da overvundet; det store spørgsmål mand og mand imellem var nu. "Hvordan mon Vejret bliver"?

Men vejrguderne svigtede ikke. Jubilæumsdagen oprandt i strålende sommervej, der varede ved dagen ud, hvilket i høj grad bidrog til at øge feststemningen. Byen var smukt pyntet, idet travle hænder længe før festen havde været i virksomhed med udsmykningen. Der var rejst æresporte - hvoraf den største og smukkeste ved havnen med årstallene 1524-1924 på siderne af byvåbnet - overalt i byen og på havnen vøjede flag ved flag, ligesom der var trukket en uendelighed af guirlander i lange flagalleer samt tværs over hovedgaderne og på en mængde offentlige og private bygninger. Så godt som alle forretninger var pyntet i rødt og hvidt, intet fra borgernes side var sparet på at gøre rammen om mindedagen så smuk og festlig som muligt.

Festen indlededes kl. 7 med kanonsalut (9 skud) og musik gennem byens gader, og snart herefter begyndte folk i tusindvis at strømme mod havnepladsen, idet kongeskibet "Dannebrog" med Majestæterne om bord skulle ankomme kl. 09.30. Indenfor snoren omkring et afspærret område ved dampskibskajen, mødte de forskellige særligt indbudte, statsminister Stauning, indenrigsminister Hauge, departementschef Martensen-Larsen samt landstingsmand Nygart og politimester Kampmann, der var nogle af de første, der indfandt sig. Derefter

mødte byrådets og amtsrådets medlemmer, våbenbrødrene, garderforeningen og forsvarsbrødrene.

Præcis på slaget lagde "Dannebrog" til kaj, Majestæterne stod på broen, kongen i admiralsuniform, dronningen i en smuk blå spadsere dragt. Aalborg regimentsorkester spillede "Kong Christian", hvorefter landstigningen fandt sted. Kongeparret modtoges af borgmester Aaberg, der udtalte: "Paa Byens vegne byder jeg Deres Majestæter hjertelig velkommen. Byens Befolkning har længe glædet sig til Besøget, og vi takker Deres Majestæter, fordi De har villet gøre den lange Rejse herop". Hertil svarede kongen: "Paa Dronningens og egne Vegne takker jeg for Velkomsten, og jeg beder Dem paa Byens Vegne modtage vor hjerteligste Lykønskning i Anledning af jubilæet". Amtmand Lehmann udbragte dernæst et leve for kongen og dronningen, og Majestæterne gik derefter rundt og hilste på de særligt indbudte. Efter nogle minutters forløb kørte fem landauere frem, i den første tog borgmesteren og politimesteren plads. I den næste, der var smukt pyntet med roser, kørte kongeparret. I den tredje kørte amtmanden og oberst Gjernal, i den fjerde kabinetssekretær Krieger og "Dannebrog"s fører, kommandør Gyldenkrone, og i den femte statsminister Stauning og indenrigsminister Hauge. Efter en rundtur i byen ankom kortegen til Thisted kirke, hvor en festgudsritjeneste skulle finde sted kl. 10.

Kongeparret blev af sognepræst Møller ført op på plads i koret. Overfor Majestæterne sad

borgmesteren og amtmanden, dernæst indenrigsministeren, statsministeren, departementschef Martensen-Larsen, og bag disse de fleste af Hundborg og Hillerslev herreders præster i ornat med provst Hilden-Petersen i spidsen. Efter at kantor Fredskild havde bedt indgangsbønnen, sang man "Kongemes konge" og "Vor Gud han er så fast en borg", hvorefter pastor Møller prædikede ud fra dagens tekst: Matthæus 7. 22-29, om at bygge sit hus på den rette grund og ikke på sand. Efter gudstjenesten forlod kongeparret kirken og kørte til "Dannebrog" for at få et lille hvil.

På slaget 12 ankom Majestæterne til festpladsen på Store Torv, hilst med hurraråb af den store menneskemængde. Kongeparret blev vist op på en stor tribune, og man sang: "Der er et yndigt land", hvorefter amtmand Lehmann holdt følgende tale: "Deres Majestæter, højtærede Forsamling. Det er i Dag en Festdag for den gamle By, hvor vi er samlet, og naar man er festlig stemt og glad til Mode, vil man gerne dele sin Glæde med andre. Saaledes er det gaaet til, at vi trods knappe og trange Tider har budt til Fest paa Thisted Købstads 400 Års Dag. Blandt vore Gæster har vi den store Glæde at se Landets Konge og Dronning, og jeg skal paa Amtets Vegne bringe Deres Majestæter en hjertelig Tak for dette Besøg, som i saa høj Grad har været ønsket af Befolkningen. Dette er mere end Ord. Deres Majestæter vil have følt, ved Landstigningen, under Kørslen gennem Byen og vil føle det nu i dette øjeblik, at den Velkomst, Thisted By i Dag har givet Landets Konge og Dronning, er baaret af Stemning og Glæde ved Gensynet. For mange af dem, der er samlet her, betyder denne Dag, Rejsen til Byen, Mødet med Landets Konge og Dronning, de festlige Omgivelser, en Oplevelse for Livet, et Sommerminde, der vil lyse paa mangen en mørk Vinteraften, et Minde, der vil gaa videre til kommende Slægter. Vi er her i en afsides Egn, fjern fra Landets Midtpunkt, men intetsteds i Landet følges Kongens og Dronningens Liv og Færd med større Interesse og med dybere Forstaaelse end af Befolkningen i disse Egne. Vi har ogsaa fulgt vor nuværende Konge og Dronning i Aarenes Løb gennem gode og tunge Tider, og vi har forstaaet og følt, at Deres Majestæter har oplevet den store lykke, den største vel en Konge og Dronning kan naa: at vinde Folkets Tillid og finde Vej til dets Hjerte. Naar denne Fest er til Ende, og "Dannebrog" stævner ned ad Fjorden, vil Tusinder af Mennesker fra By og Land i Tankerne følge Deres Majestæter med de varmeste Ønsker, for Konge og Dronning, for det danske Folk og for vort gamle danske Land. Deres Majestæter Kongen og Dronningen leve!". (9-foldigt hurra).

Kongen rejste sig straks og udtalte: "Jeg takker for de venlige Ord, hvormed Amtmanden lige nu hilste Dronningen og mig, og jeg gentager vor Lykønskning paa Byens store Festsdag og udtaler vore bedste ønsker om Trivsel og Fremgang for Byen. En Dag som i Dag mindes man uvilkaarlig de Mænd, der var med til at lægge de første Sten til Værket. Det var fremsynede Mænd, som saa, at der her er Muligheder. Hvis de havde levet nu, vilde Byens Udvikling sikkert have overgaaet, hvad de havde ventet. Men saaledes, som der nu er sket Fremgang fra Aar til Aar, vil vi haabe, at naar en anden Generation fejrer Byens Jubelfest, da maa kunde se tilbage med samme Stolthed og Glæde, som den nuværende Slægt. Held og Lykke følge Thisted og Opland til Gavn og Ære for vort Fædreland! Thisted leve!" Efter kongens tale spillede et orkester "Kong Christian".

Borgmester Aaberg holdt derefter en kort festtale, hvori han bl.a. gav et rids over byens og egnens historie. Han omtalte de gode besejlingsforhold, der var blevet udviklet i tidens løb, nævnte Thybanen og Fjerritslevbanen og udtalte til slut: "Vi har altid været Havnebejrestrede, og en Ting, der ligger Thisted paa Hjerte, er Hanstholmhavnen. Vi ønsker en Fiskerihavn ved Vestkysten og takker Kongen, Ministerier og Rigsdagen og de, som har været med til at fremme denne Sag, idet vi ikke blot interesserer os for den for denne Egn Skyld, men ogsaa for hele Landets, for at de store Fiskerigdomme kan blive udnyttet".

De særligt indbudte samledes derefter i rådhusalen, hvor kongen og dronningen statsministeren, indenrigsministeren,

kabinettssekretæren og de øvrige fremmede gæster indskrev deres navne i den af 15 tidligere Thistedboere skænkede smukke bybog. Efter en halv timestid kørtes til amtsgården, hvor frokosten fandt sted. Efter denne uddelte kongen følgende ordener: borgmester Aaberg, ridder af Dannebrog, fik sølvkorset og blev udnævnt til Dannebrogsmænd. Dommer Spleth, sognepræst

Møller, viceinspektør Hald, købmand Hillers (handelsstandsforeningens formand), billedhugger Sanderhof Jensen (håndværkerforeningens formand) og malermester Østerbye (byrådets ældste medlem efter borgmesteren) blev udnævnt til riddere af Dannebrog.

Ved 14-tiden kørte et langt vogntog ud fra Frederikstov. Forrest otte ryttere iført de gamle maleriske Herolddragter. Efter dem kom Aalborg regimentsmusik fulgt af fem mænd iført smukke rød-hvide Borgervæbningsdragter, og efter disse en landauer med borgmester Aaberg. Og saa fulgte det lange vogntog, hvis vogne repræsenterede hver sit erhverv. Kongen og dronningen med følge overværede forbikørslen fra Store Torv og kørte derefter til "Dannebrog", der ved 15.30-tiden stod ud af Thisted havn og snart var forsvundet østpå på vej mod Århus fulgt af rungende hurraråb og viften med hatte og lømmetørklæder fra menneskemængden.

På hotel "Phønix" afholdtes en festmiddag kl. 18 med ca. 70 deltagere, hvoraf de fleste var indbudte. Under middagen blev der holdt en lang række taler, bl.a. af statsminister Stauning, der udtalte: "Thisted, Thylands Hovedstad indtager en anset Plads indenfor vort Lands Grænser. Thyboerne repræsenterer den sundeste Del af Landet, heroppe lever en Befolkning, der ved Flid og Arbejde har vist sig i Stand til at faa noget ud af Livet og af de dem karrigt tilmaalte Kulturgoder".

Om aftenen spillede først regimentsmusikken og dernæst Rymings orkester i plantagen, hvor der var smukt illumineret med kulørte lamper og begfakler. Klokkeren 22 forevistes en række tableauer, der hilstes med stort bifald af den samlede folke mængde. Kort derefter drog et stort fakkeltog gennem plantagen og byen ned til havnen, hvor faklerne sluttelig kastedes i et bål og udbrændte.

Ved 23.30-tiden afsluttedes jubilæumsfesten med et meget smukt og imponerende fyrværkeri. Der var kanonsalutter, raketter med strålende rødt, gult og grønt lys, der klart oplyste menneskemassen

nedenunder, hvirvlende ildhjul og meget andet imponerende. Og da så hovedattraktionen, ildkollonaderne, hvoraf Thisted by's våben fremstod, flankeret af årstallene 1524 og 1924, vistest, brød jubelen frem fra de mange tusinde mennesker, der var forsamlet. Alle var enige om, at det pragtfulde fyrværkeri var en enestående måde at afslutte den mindeværdige festdag på.

Den 22. august modtog amtmand Lehmann et brev fra kabinetssekretær C. P. M. Hansen, det skrev: "Kære Amtmand Lehmann! Jeg takker Dem mange Gange for de tilsendte Aviser og Fotografier, Kongen var glad ved at faa Fotografierne til sin Samling. Jeg fik Indtryk af, at Besøget i Thisted havde været vellykket i enhver Henseende".

Og den 29. august skrev kabinetssekretær A Krieger følgende til amtmanden: "Kære Hr. Amtmand! Jeg siger Dem tak for de forskellige Sendelser, jeg har modtaget fra Dem og beder Dem undskylde, at Takken først kommer nu. Festen i Thisted forløb jo udmærket, og Majestæterne var meget tilfredse med Deres Besøg der".

Og dermed var der sat endeligt punktum for Thisted købstads 400-års jubilæum.

KILDER:

Thisted amt B 2-7353
(Landsarkivet, Viborg)
Thisted Amts Tidende
Billederne fra jubilæet er taget af fotograf A. Scharling og leveret af hans efterfølger, fotograf Aage Pedersen Thisted.